

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Пламен Александров Панайотов

относно дисертационния труд на тема **„Престъпления против правосъдието”** от Никола Светославов Влахов за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, специалност Наказателно право

1. Кандидат за придобиване на образователната и научна степен „доктор” е Никола Светославов Влахов, магистър по право от 2015 г. на Университета за национално и световно стопанство, гр. София. В периода 2015-2018 г. е редовен докторант в Нов български университет, гр. София. Същевременно от 2016 г. е младши адвокат от Софийска адвокатска колегия. В хода на докторантурата представя доклади и участва в дискусиите на научни конференции и семинари. Води и семинарни занятия със студенти в Нов български университет.

2. Представената дисертация на тема „Престъпления против правосъдието” е в обем от 231 страници, включително съдържание и справка за използваната литература. Трудът се характеризира със структура, включваща увод, четири глави и заключение.

В увода докторантът очертава предмета и обосновава основната цел на изследването - след анализ на законодателството, посветено на борбата с престъпленията против правосъдието, да се открият проблемите и да се подчертае необходимостта от неговото усъвършенстване.

Изложението по първата глава е посветено на вземането на отношение по няколко основни въпроси. *Първо*, изяснени са конституционните основи на правосъдната дейност. *Второ*, понятието "правосъдие" според наказателното право е изяснено след съпоставителен

анализ със същото понятие според Конституцията, Закона за съдебната власт и процесуалните закони. Изтъква се, че разглежданото понятие се използва с по-широк обхват в областта на наказателното право. В конституционното и процесуалното право то се свежда до решаване от съда на граждански, наказателни и административни дела. Докато същото понятие се използва в НК с обем, включващ три вида дейности - на съда, на прокурора и на другите органи на досъдебното производство, а така също и на органите по изпълнение на наложеното наказание. *Трето*, осъществен е исторически преглед, позволяващ да се оцени развитието на уредбата на престъпленията против правосъдието според българското наказателно право. *Четвърто*, очертани са обществените отношения, на които се осигурява наказателноправна закрила чрез уредбата на престъпленията против правосъдието. След посочване на възможните варианти за класифициране на тези престъпления, авторът предлага обособяването им в три основни групи: а/ общи престъпления против правосъдието, извършени от лица, чиято престъпна дейност не е обусловена от задължително участие в процеса - чл. 286, 287а, 289, 294 НК; б/ общи престъпления против правосъдието, извършени от лица, чиято престъпна дейност е обусловена от тяхно участие в процеса - чл. 290-293, 293а, 296, 297, 298 НК; в/ длъжностни престъпления против правосъдието - чл. 287, 288, 295, 299 НК. Всяка една от посочените групи престъпления е предмет на анализ в следващите три глави на изложението. Съществените признаци на основните състави на включените във всяка група престъпления се изясняват в последователност, която е общоприета - признаци относно обекта, относно обективната страна, относно субекта и относно субективната страна. Впоследствие, ако има такива, се изясняват по-тежко и по-леко наказуемите състави на дадения вид престъпления. В някои случаи уредбата съдържа и норми, изключващи наказателната противоправност или наказуемостта на деянието, или пък норми, които

имат поощрителен характер, на които също е отделено необходимото внимание. От теоретично и практическо значение е и съпоставителният анализ на разглежданите видове престъпления със сходни форми на престъпна дейност. Когато авторът счита, че са налице проблеми, свързани и със санкционния режим за съответния вид престъпна дейност, той предлага и варианти за тяхното решаване.

Втората глава е посветена на изясняване на уредбата на общите престъпления против правосъдието, извършени от лица, чиято престъпна дейност не е обусловена от задължително участие в процеса - набедяване; незаконни действия с информация, придобита със специални технически средства с цел заблуждаване на орган на съдебната власт; склоняване на длъжностно лице да наруши свое служебно задължение във връзка с правораздаването; лично укривателство. В хода на тълкуването на посочената уредба са използвани и достижения на наказателноправната теория относно формите на усложнена престъпна дейност, както и относно разграничаването на подбудителството като форма на съучастие от неуспялото подбудителство. Изясняването на някои от включените в тази група престъпления предполага и съпоставителното им разглеждане с отделни видове престъпления против личността, по служба, подкуп и други.

Изложението по третата глава е посветено на общите престъпления против правосъдието, извършени от лица, чиято престъпна дейност е обусловена от тяхно участие в процеса - лъжесвидетелстване; даване на неверен превод или тълкуване; лъжливо документиране в писмена декларация; даване на невярно заключение от вещо лице; неизпълнение в едногодишен срок на присъдено парично задължение, въпреки наличието на средства; попречване или осуетяване изпълнението на съдебно решение или неизпълнение на други актове; бягство на затворник; сговор за бягство на затворници. За изясняване на част от посочените видове престъпна

дейност от съществено значение е и тълкуването на разпоредбите по чл. 292 НК /обозначените в закона хипотези като "отпадане на наказуемостта" за престъпление по чл. 290 и 291/ и по чл. 293 НК /подбуждане към престъпление по чл. 290, 290а и 291/. И в тази част на изследването са използвани достижения на наказателноправната теория относно разграничаването на подбудителството като форма на съучастие от неуспялото подбудителство, но също и такива относно особените форми на задружна престъпна дейност.

Четвъртата глава е посветена на изясняване на уредбата на длъжностните престъпления против правосъдието - употреба на противозаконни принудителни средства за изтръгване на признание, показание, заключение или информация от обвиняем, свидетел или вещо лице; осуетяване на наказателно преследване; забавяне привеждането в изпълнение на влязла в сила присъда; самоволно освобождаване или пускане на затворник да избяга. Подчертана е спецификата на тази група престъпления, свързана с особеното качество на техните субекти. Става дума за лица, които са длъжностни, а в някои от случаите - и органи на власт. И в рамките на тази глава, когато е необходимо, вниманието е съсредоточено върху съпоставителното разглеждане на посочените престъпления със сходни форми на престъпна дейност.

В заключението на дисертационния труд са систематизирани резултатите от осъщественото изследване. Изтъква се, че в хода на изложението са направени и съответни предложения *de lege ferenda*. Същите са обобщено представени в подготовения от докторанта автореферат.

По темата на дисертационния труд Никола Светославов Влахов е автор на три научни публикации.

3. Преди всичко следва да се отличи осъщественият от докторанта системен и задълбочен анализ на разглежданите престъпления.

Актуалността на изследването се обуславя от подчертания стремеж да се идентифицират проблемите при тълкуването и прилагането на уредбата на престъпленията против правосъдието в контекста на съвременните предизвикателства, произтичащи най-вече от необходимостта в България да се постигне качество на правосъдната дейност, отговарящо не само на регламентираните в правото на ЕС и в международното право стандарти, но отговарящо и на очакванията на българските граждани. За достигнатите резултати способства и добре подбрана система от методи на изследване – исторически, сравнителноправен, правнологически и други. Изследвана е и значителна по обем съдебна практика. По този начин докторантът постига основната си цел - след анализ на законодателството, посветено на борбата с престъпленията против правосъдието, да предложи варианти за решаване на откритите проблеми, които имат не само теоретично значение, но и практическа полезност.

Дисертацията се характеризира и с конкретни приноси моменти, част от които са следните:

- след съответен анализ е изяснено съдържанието и обхвата на понятието за обект на престъпленията против правосъдието /с. 51/;

- обосновано е разбирането, че приложното поле на разпоредбите по чл. 286 НК следва да бъде ограничено до случаите, при които набедяването е за престъпление от общ характер /с. 65-68/;

- убедително е изяснено отношението между разпоредбите по ал. 3 и 4 на чл. 294 НК. Нормата по ал. 3 изключва престъпния характер на личното укривателство в случаите, когато укривателят и укриваното лице са съпрузи или близки роднини. Това се отнася за личното укривателство не само когато то е осъществено при условията на основния състав, но логически обосновано - и когато е осъществено при условията на по-тежко наказуемите състави. Фактът, че единият от по-тежко наказуемите състави е регламентиран не преди, а след разпоредбата по ал. 3 на чл. 294 НК, не

променя посоченият добре обоснован извод. За да отпадне всяко основание за недоразумение се предлага систематичното място на разпоредбите по ал. 3 и 4 на чл. 294 НК да бъде разменено /с. 110-112/;

- застъпено е разбирането, че понятието "надлежен орган на власт" се използва с различен обем в съставите на набедяване по чл. 286 и на лъжесвидетелстване по чл. 290, ал. 1 НК. Във втория случай то е с по-широк обхват. Изтъква се, че освен пред съда, прокурора и разследващите органи, лъжесвидетелстване е възможно и пред нотариус /с. 123/;

- съпоставително са разгледани престъпленията лъжесвидетелстване по чл. 290, ал. 1 НК и противозаконно пречене на орган на властта да изпълни задълженията си по чл. 270, ал. 1 НК /с. 123-124/;

- в съответствие с основната цел на изследването са направени и редица добре аргументирани предложения de lege ferenda, които могат да доведат до значително усъвършенстване на българското наказателно законодателство в разглежданата област /с. 68, с. 71-72, с. 112, с. 114-115, с. 200 и др./.

4. По дисертационния труд могат да бъдат направени и някои бележки, които не поставят под съмнение общата положителна оценка:

- допуснато е основание за недоразумение при използване на понятието "общ обект на престъплението". Докторантът с основание се придържа към общоприетото разбиране, че то включва всички защитени от наказателното право обществени отношения. Впоследствие обаче заявява, че то "обхваща цялата система на съществуващите обществени отношения в държавата" /с. 49/;

- допуснато е противоречие при тълкуването на втората форма на изпълнителното деяние при набедяване - на с. 62 се подкрепя разбирането, че за осъществяването ѝ е необходимо наличието на едно вече образувано наказателно производство, а на с. 60 се твърди, че представените данни ще имат значение "в бъдещ наказателен процес";

- необходимо е да се прецизира тълкуването на изпълнителното деяние по чл. 287а, т. 1 НК. От една страна, като се използва определението за "неистински документ" по чл. 93, т. 6 НК се твърди, че и тук порокът е свързан с авторството на техническия запис - той е неистински или преправен. От друга страна, се заявява, че записът "не отразява действително случили се събития, или дори и да ги отразява, не съответства на времето и мястото, когато са се случили" - тоест че порокът е свързан с неговото невярно съдържание /с. 83-84/;

- необходимо е да се прецизира изложението, когато се използва изразът "твърде разширително тълкуване" /напр. с. 126/. Известно е, че за наказателното право е от ключово значение да се разграничават ясно случаите, при които е допустимо разширително тълкуване, от прилагането на закона по аналогия, което е недопустимо;

- понятието за заплашване по смисъла на чл. 198, ал. 2 НК не би могло в същия обем и със същото съдържание да се използва при тълкуване на разпоредбата по чл. 287 НК /с. 196/.

Направените бележки могат да бъдат съобразени при подготовката на дисертационния труд за отпечатване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на изложеното считам, че предложеният дисертационен труд отговаря на изискванията, посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България, поради което давам положителна оценка и предлагам да бъде присъдена на Никола Светославов Влахов образователната и научна степен „доктор”.

гр. София
май 2019 г.

Рецензент:

/проф. д-р Пламен Панайотов/